

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2020. gada 9. septembrī

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs
Gunārs Kusiņš, tiesneši Daiga Rezevska un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma
iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 158/2020),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Fizisko personu datu
apstrādes likuma pārejas noteikumu 4. punktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par
neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1., 91. un
106. pantam un spēkā neesošu no spēkā stāšanās brīža.

2. Apstrīdētā norma nosaka: „Personas, kuru dati ir iekļauti Datu valsts
inspekcijas datu aizsardzības speciālistu reģistrā pirms šā likuma spēkā stāšanās
dienas un kuras nav no šā reģistra izslēgtas, iekļauj datu aizsardzības speciālistu
sarakstā, ja tās sešu mēnešu laikā no šā likuma spēkā stāšanās dienas iesniedz attiecīgu
rakstveida lūgumu inspekcijas direktoram.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to,
vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona ir tiesīga iesniegt pieteikumu Satversmes tiesai viņai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējai (datums) tika izsniegta personas datu aizsardzības speciālista apliecība. Pieteikuma iesniedzēja (datums) vērsās Datu valsts inspekcijā (turpmāk – Inspekcija), lūdzot iekļaut viņu datu aizsardzības speciālistu sarakstā. Inspekcija (datums) nolēma atteikties iekļaut viņu šajā sarakstā. Inspekcijas lēmumā norādīts, ka Fizisko personu datu apstrādes likums stājās spēkā 2018. gada 5. jūlijā un tādējādi Pieteikuma iesniedzēja ir nokavējusi apstrīdētajā normā noteikto termiņu, kurā viņa bija tiesīga izteikt šādu lūgumu.

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka tādējādi ar apstrīdēto normu ir aizskartas viņai Satversmes 106. pantā noteiktās tiesības izvēlēties nodarbošanos atbilstoši savām spējām un kvalifikācijai, kā arī pārkāpts Satversmes 1. pantā ietvertais tiesiskās paļāvības un labas pārvaldības princips un Satversmes 91. pantā ietvertais vienlīdzības princips.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona ir tiesīga iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi tad, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja pārsūdzēja Inspekcijas lēmumu Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā. Administratīvā rajona tiesa nolēma izbeigt tiesvedību administratīvajā lietā. Izskatījusi Pieteikuma iesniedzējas blakus sūdzību, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta tiesnešu kolēģija atstāja Administratīvās rajona tiesas lēmumu negrozītu. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta tiesnešu kolēģijas lēmums nav pārsūdzams. Tātad Pieteikuma iesniedzēja ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas pirmo teikumu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai skaitāms no (datums), kad tika pieņemts un stājās spēkā Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta tiesnešu kolēģijas lēmums. Pieteikums saņemts Satversmes tiesā 2020. gada 10. augustā. Tātad termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtais daļas pirmajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā jānorāda tā juridiskais pamatojums. Satversmes tiesas likuma izpratnē ar pieteikuma juridisko pamatojumu saprot juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesība normai.

7.1. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 1. pantā ietvertajam tiesiskās paļāvības un labas pārvaldības principam.

Pieteikuma iesniedzēja esot paļāvusies uz to, ka Inspekcija automātiski, bez viņas iesnieguma iekļaus viņu datu aizsardzības speciālistu sarakstā, pamatojoties uz Inspekcijai pieejamo informāciju par Pieteikuma iesniedzējas kvalifikāciju. Šāda

Inspekcijas rīcība, pēc Pieteikuma iesniedzējas ieskata, būtu atbilstoša arī labas pārvaldības principam.

Pieteikuma iesniedzējas apsvērumi par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 1. pantā ietvertajam tiesiskās paļāvības un labas pārvaldības principam pēc būtības attiecas uz Inspekcijas veikto tiesību normu piemērošanu, nevis uz apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmei. Satversmes tiesai likumā nav noteikta kompetence vērtēt, vai valsts institūcijas pareizi interpretējušas un piemērojušas tiesību normas attiecībā uz personu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2011. gada 13. decembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2011-15-01 7. punktu*).

Pieteikumā nav norādīts Satversmes tiesas likuma prasībām atbilstošs juridiskais pamatojums tieši par apstrīdētās normas neatbilstību Satversmes 1. pantam.

7.2. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 91. pantā ietvertajam vienlīdzības principam, jo tā izraisot nepamatoti atšķirīgu attieksmi pret vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos esošām personu grupām.

Lai izvērtētu, vai tiesību norma atbilst Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertajam vienlīdzības principam, Satversmes tiesa noskaidro: 1) vai un kuras personas (personu grupas) atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos; 2) vai apstrīdētā norma paredz vienādu vai atšķirīgu attieksmi pret šīm personām; 3) vai šādai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis, un vai ir ievērots samērīguma princips (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2018. gada 29. jūnija sprieduma lietā Nr. 2017-25-01 25. punktu*).

Pieteikumā norādīts, ka vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos atrodas tie datu aizsardzības speciālisti, kas izmantojuši apstrīdētajā normā paredzētās tiesības, un tie datu aizsardzības speciālisti, kas tajā paredzētās tiesības nav izmantojuši. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka pēc apstrīdētās normas piemērošanas pret šīm personu grupām tiks pieļauta atšķirīga attieksme, un vispārīgi norāda, ka šī atšķirīgā attieksme nav pieļaujama.

Tomēr pieteikumā nav juridiski pamatots tas, ka tieši apstrīdētā norma paredzētu atšķirīgu attieksmi pret minētajām personu grupām, kā arī nav norādīts

juridiskais pamatojums tam, ka šai atšķirīgajai attieksmei nebūtu leģitīma mērķa vai tā būtu neatbilstoša samērīguma principam.

Tādējādi pieteikumā nav norādīts juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas neatbilstību Satversmes 91. pantam.

7.3. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst arī Satversmes 106. pantam.

Satversmes tiesa, vērtējot, vai tiesību norma atbilst Satversmes 106. pantam, visupirms noskaidro, vai tiesību norma ierobežo šajā Satversmes normā noteiktās pamattiesības, bet pēc tam pārbauda, vai šis pamattiesību ierobežojums ir attaisnojams, proti, vai: 1) tas noteikts ar normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā pieņemtu tiesību normu; 2) tam ir leģitīms mērķis; 3) tas ir samērīgs. Savukārt, vērtējot pamattiesību ierobežojuma samērīgumu, Satversmes tiesa noskaidro, vai: 1) tas ir piemērots leģitīmā mērķa sasniegšanai; 2) tā leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; 3) labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu (*sal. sk. Satversmes tiesas 2019. gada 7. jūnija sprieduma lietā Nr. 2018-15-01 11.–20. punktu*).

Pieteikumā ir norādīti vispārīgi apgalvojumi, ka apstrīdētā norma pārkāpj Pieteikuma iesniedzējas pamattiesības, apstrīdētajā normā paredzētais pamattiesību ierobežojums nav noteikts ar likumu, jo apstrīdētā norma nav pietiekami skaidra, pamattiesību ierobežojums nav vērsts uz Satversmes 116. pantā noteikto mērķu sasniegšanu, kā arī nav saskatāms sabiedrības ieguvums no apstrīdētās normas. Pieteikumā norādīti arī Pieteikuma iesniedzējas apsvērumi par to, kādas sekas nākotnē radīšot viņas neiekļaušana datu aizsardzības speciālistu sarakstā.

Tomēr pieteikumā nav norādīts Satversmes tiesas likuma prasībām atbilstošs juridiskais pamatojums tam, ka apstrīdētā norma ierobežotu personai Satversmes 106. pantā noteiktās pamattiesības un ka šis iespējamais pamattiesību ierobežojums būtu neatbilstošs Satversmei.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 158/2020).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Gunārs Kusiņš